

बाँफिकोट गाउँपालिकाका अध्यक्ष

श्री जनक कुमार बाठाँ मगरद्वारा मिति २०८१ असार १० गते सोमबार
१६ औँ गाउँसभामा प्रस्तुत आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को नीति तथा कार्यक्रम

बाँफिकोट गाउँपालिका

रुकुम पश्चिम

२०८१

बाँफिकोट गाउँपालिकाको गरिमामय १६ औँ गाउँसभाका उपाध्यक्ष ज्यू ,
गाउँसभाका सदस्य ज्यूहरु,

उपस्थित सम्पूर्ण राजनीतिक दलका प्रमुख एवम् प्रतिनिधि ज्यूहरु, विषयगत शाखाका शाखा प्रमुख , सुरक्षाकर्मी, वडा सचिव, स्वास्थ्यकर्मी, पत्रकार, कर्मचारी, बाँफिकोट गाउँपालिकाबासि महिला तथा सज्जनबृन्द!

नेपाली जनताले २००७ साल देखि गर्दै आएको संघर्ष र बलिदानको उपलब्धि स्वरूप जारी भएको नेपालको संविधान बमोजिम गठित बाँफिकोट गाउँपालिकाको गरिमामय गाउँसभामा आर्थिक वर्ष २०८१।०८२को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न गरइरहेको छु । बाँफिकोट गाउँपालिकाको अध्यक्षको हैसियतले आ.व. २०८१।०८२ को वार्षिक बजेट, नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा साह्रै नै गौरवान्वित महशुस गरेको छु ।

नेपालमा भएका ऐतिहासिक जनयुद्ध, जनआन्दोलन, सशस्त्र संघर्ष लगायत संघीय लोकतान्त्रीक गणतन्त्र स्थापनाको लागि अमूल्य जीवन बलिदान गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात सहीदहरुप्रति उच्च सम्मानकासाथ हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दै आन्दोलनमा बेपत्ता, घाइते र अपाङ्ग योद्धाहरुप्रति उच्च सम्मान प्रकट गर्न चाहन्छु। २०८० कार्तिक १७ गते जाजरकोट जिल्लाको रामीडाँडा केन्द्रविन्दु भइ गएको भूकम्पका कारण बाँफिकोट गाउँपालिकामा भएका घाइते हरुलाई पूर्ण स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दछु । साथै देश-विदेशमा बसोवास गर्ने सम्पूर्ण बाँफिकोट गाउँपालिकाबासी सम्पूर्ण आमा-बुवा, दाजु-भाई, दीदि- बहिनीहरु, तथा बाँफिकोट गाउँपालिका क्रियाशिल सम्पूर्ण राजनितिक दललाई बिशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।

“समृद्ध नेपाल: सुखी नेपाली ” को दीर्घकालीन लक्ष्यलाई प्राप्त गर्ने राष्ट्रिय लक्ष्यलाई आत्मसाथ गर्दै नेपालको संविधान, नेपालले अन्तराष्ट्रिय स्तरमा गरेका सन्धि सम्झौता, विश्व व्यापि दीगो विकास लक्ष्य, आवधिक योजना, परियोजना बैङ्क र मध्यकालीन

खर्च संरचनाले लिएका लक्ष्य, उद्देश्य, प्राथमिकता तथा रणनीतिहरू कार्यान्वयन गर्दै गरिबी निवारण आर्थिक समृद्धि र सामाजिक रुपान्तरणसहितको समावेशी विकास हासिल गर्ने दिशातर्फ आगामी कार्यक्रमहरू केन्द्रित हुनेछन्। बाँफिकोट गाउँपालिकाको विभिन्न विषयगत क्षेत्रका नीति तथा कार्यक्रम, बौद्धिक वर्गका राय-सुझाव र गाउँसभाका आदरणीय सदस्यहरूले दिनु भएका मतलाई मार्गदर्शनको रुपमा लिई यो नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरेको छु।

उपस्थित गाउँ सभा सदस्यज्यूहरू,

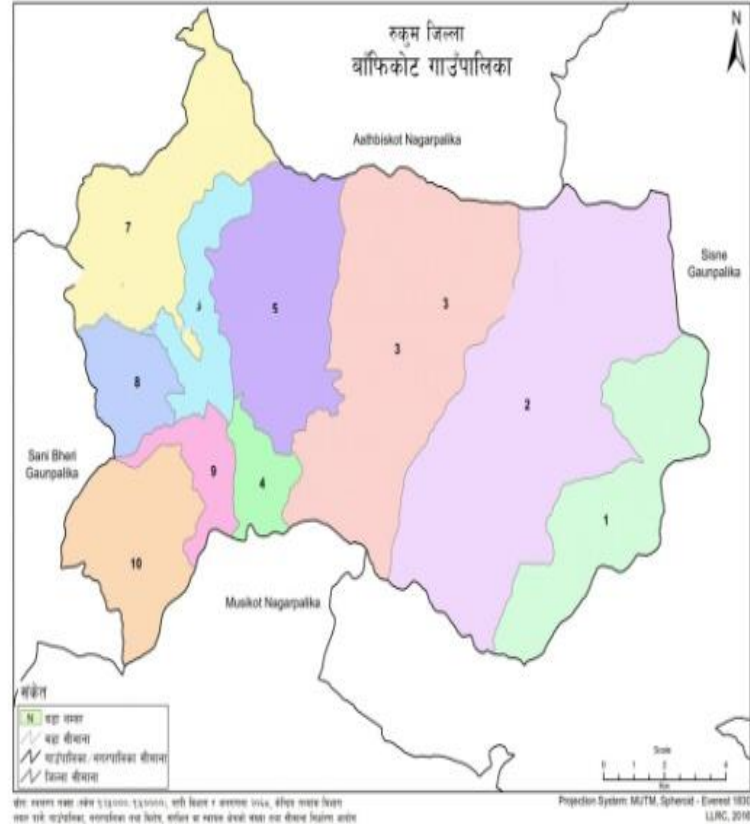
जनताको घरदैलोको सरकारको रुपमा रहेको स्थानीय सरकारको नीति तथा कानूनको निर्माण, कार्यान्वयन, मुल्यांकनका साथै त्यसको दीगोपनलाई समेत मध्यनजर गरेको छु। सेवा प्रवाहमा जनताको अपनत्व, स्वामित्व स्थापना गर्नको लागि “**सुशासन र सदाचार, निर्मुल गरौँ भ्रष्टाचार**” भन्ने मुल मन्त्रलाई आत्मसाथ गरिएको छ। सुरक्षित, र दीगो भौतिक पूर्वाधार निर्माणलाई जोड दिइनेछ। गाउँपालिकावासिलाई समृद्ध र सुखि बनाउन, स्वास्थ्य, शिक्षा, रोजगार र उत्पादनमा टेवा पुग्ने कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिइनेछ। निर्णय निर्माणमा दलित, उत्पिडित, महिला, अपाङ्ग, आदिवासि, जनजाती तथा विपन्न वर्गको अपनत्व तथा सहभागिता सुनिश्चित गर्दै आ.व.२०८१।०८२ को वार्षिक बजेट, नीति तथा कार्यक्रम तयार गरिएको छ।

बाँफिकोट गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय:

बाँफिकोट गाउँपालिका नेपालको संविधान २०७२ को धारा २९५ को उपधारा (३) बमोजिम गठित गाउँपालिका, ७५३ वटा स्थानीय तह मध्य कर्णाली प्रदेश अन्तर्गतको रुकुम (पश्चिम) जिल्लामा पर्ने एक स्थानीय तह हो। गाउँपालिकाको कुल क्षेत्रफल १९०.४३ वर्ग किलोमिटर छ। २०७२ अघिका बाँफिकोट, पिपल, झुला, दुली (वार्ड नं ४, ५ र ६) र मग्मा (वार्ड नं १-६ र ९) गा.वि.स. गाभिएर बाँफिकोट गाउँपालिका स्थापना भएको हो।

गाउँपालिकालाई कुल १० वडा

रहेका छन् र गाउँपालिका केन्द्र बाँफिकोट ४ कोटमा अवस्थित छ। बाँफिकोट गाउँपालिका पूर्व तर्फ रुकुम पूर्व जिल्लाको सिस्ने गाउँपालिका, दक्षिणमा मुसिकोट नगरपालिका, पश्चिममा सानीभेरी गाउँपालिका र उत्तरमा आठबिसकोट नगरपालिका पर्दछ। सानीभेरी नदीको किनारामा अवस्थित छिनखेत बजार यस बाँफिकोट गाउँपालिका व्यापारिक क्षेत्रमध्ये एक मुख्य क्षेत्र हो। यस बाँफिकोट गाउँपालिकाको मुख्य पर्यटकिय स्थल स्यार्पु ताल रहेको छ। वि.सं. २०७८ को जनगणना अनुसार यस गाउँपालिकामा ४८२७ परिवार संख्या वसोवास गर्दछन्। गाउँपालिकामा पुरुषको संख्या १००८५ र महिलाको संख्या १०८५५ गरी कुल जनसंख्या २०९४०/ रहेको छ।

गाँउ सभा सदस्यज्यूहरू,

आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ को लागि अनुमानित कूल बजेट ५१ करोड ६९ लाख ८४ हजार रुपैयाँको प्रारम्भिक प्रक्षेपण गरेको छु। यही बजेटको स्रोत र सीमा भित्र रही देहायका क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रम प्रस्ताव गरेको छु।

क) आर्थिक विकास:

कृषि, सिचाई तथा पशुपन्छि विकास:

- १ आर्थिक समृद्धिको पहिलो आधार कृषि" भन्ने मुल नारालाई आत्मसाथ गरी कृषिलाई व्यवसायिक, आधुनिक बनाई रोजगारी सिर्जना गर्न, खाद्यन्नमा आत्मनिर्भर बन्न, गरिबी र भोकमरी अन्त्यका लागि आवश्यक भू उपयोग तथा कृषि पूर्वाधारको निर्माणलाई प्राथमिकता दिइनेछ। कृषकको उत्पादनलाई **बजार स्थल सम्म पुर्याउन** कृषि हाटबजार तथा साझा सुविधा केन्द्रको विस्तार, कृषि सडक सञ्जाल स्थापना, दुग्ध संकलन केन्द्र सन्चालन । बाँफिकोट गाउँपालिका ४ छिनखेतमा यसै आ व बाट दुग्ध संकलन केन्द्र सन्चालनमा ल्याइनेछ , कृषकलाई आत्म सम्मान अभिवृद्धि गर्न एक घर एक जेष्ठ किसान प्रोत्साहन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- २ सङ्घ सरकारसँगको साझेदारीमा किसान सूचीकरण गरी किसानलाई परिचयपत्र उपलब्ध गराइनेछ। परिचयपत्र प्राप्त वास्तविक किसानहरूलाई उत्पादन अनुपातको आधारमा अनुदान दिइनेछ । कृषि तथा पशु बिमा कार्यक्रम सञ्चालनका गरिनेछ। आलु ,अदुवा,बेसार, मसला वाली, किवि, सुन्तला, कागती, ओखर पकेट क्षेत्र स्थापना गरिनेछ ।

- ३ पशु पन्छिमा लाग्ने रोगको उपचारको लागि औषधि खरिद तथा खोप भण्डारण व्यवस्था गरिनेछ र कृषि पकेट कार्यक्रम मार्फत कृषि जन्य वस्तुको निर्यातलाई प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ । दुग्ध उत्पादनकालागि पशु नस्ल सुधार गर्न आवश्यक देखिएकोले कृत्रिम गर्भाधान कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाइनेछ । पशु आहारका लागि घाँस खेतिको कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
- ४ गाउँपालिका भित्रका पशुपंक्षी फर्म, मासु पसल, एग्रोभेट पसलहरु दर्ता गरि नियमन गरिनेछ। कृषकहरूलाई समयमै मल बिउँ उपलब्ध गराउन आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरिनेछ। "एक गाउँ एक कृषि तथा पशु प्राविधिक" कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ। कृषि उत्पादन, प्रदर्शनी मेला आयोजना गरिनेछ र उत्कृष्ट कृषकलाई पुरूस्कृत गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ। ब्यावसायिक मौरी पालन व्यवसायलाई प्रवर्द्धन गर्न बाँफिकोट गाउँपालिकालाई आर्गानिक मह उत्पादन केन्द्रको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- ५ बैदेशिक रोजगारमा सिकेको ज्ञान र सीपलाई कृषिमा आधारित उद्योग स्थापना गर्न उपयुक्त वातावरण निर्माण गरिनेछ । बाँफिकोट गाउँपालिकाकामा कोल्डस्टोरको निर्माण गरी किसानले उत्पादन गरेका कृषि समग्रीलाई लामो समयसम्म सुरक्षित राखि उचित बजार मूल्य किसानले प्राप्त गर्ने ब्यवस्था मिलाइनेछ।
- ६ कृषि भ्रमण कार्यक्रम मार्फत ब्यावसायिक कृषक तथा प्राविधिकको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रम ल्याइनेछ। कृषि समुहलाई सहकारीमा परिणत गरि सामुहिक खेती र व्यवसाय गर्न अभिप्रेरित गरिनेछ। पालिकालाई खाद्यान्न, तरकारी, दुध, मासु, अण्डा आदिमा आत्मनिर्भर बनाइनेछ। उत्पादनमा आधारित अनुदान कार्यक्रमलाई जोड दिइनेछ।

- ७ बाँफिकोट गाउँपालिकामा संचालित कुलोहरुको निर्माण, नियमित मर्मत सम्भार गरिनेछ। आधुनिक कृषि औजारहरुको प्रयोगमा जोड दिइनेछ। कृषिमा यान्त्रीकिकरण, आधुनिकिकरण, व्यवसायिकरण, र रोजगार मैत्री खेतीपातीमा जोड दिदै रैथाने विउबिजन संरक्षण र प्रवर्द्धन का लागि उत्कृष्ट रैथाने बालि उत्पादक किसानलाई सम्मान गरिनेछ। भकारो सुधार र कम्पोष्ट मल उत्पादन गरि अर्गानिक कृषि उत्पादनलाई जोड दिइनेछ।

उद्योग वाणिज्य तथा व्यापार:

- ८ बाँफिकोट गाउँपालिकाको उद्योग क्षेत्रमा श्रोत साधनको समुचित प्रयोग गरि राष्ट्रिय औद्योगिक नीतिलाई टेवा पुग्ने गरी कार्यक्रम सन्चालन गरिनेछ । साना तथा घरेलु उद्योगहरुलाई विकास एवम् विस्तार गर्न व्यवसायीक तालिमहरुको व्यवस्था गरिनेछ। औद्योगिक ग्राम स्थापना गरिनेछ। परम्परागत उद्योगहरुको संरक्षणका लागि तालिमको व्यवस्था गरिनेछ। स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योगहरु जस्तै नेपाली कागज, बिउ प्रशोधन, गार्मेन्ट, फर्निचर, राडिपाखि, ग्रिल, साबुन, अचार, बाँसकोचोया, फलामे औजार निर्माण सम्बन्धि तालिम दिइ उद्योग संचालन गर्न आवश्यक सहयोग गरिनेछ। लघु, घरेलु तथा साना उद्योगहरुको सहज रुपमा दर्ता , नवीकरण, खारेजी, नियमन, संचालन तथा व्यवस्थापनमा सहयोग गरिनेछ। वैदेशिक रोजगारबाट फर्किएका व्यक्तिहरुलाई उद्यमशिलता तालिम दिई उद्योग स्थापनामा सहयोग गरिनेछ।
- ९ बजारमा कालो बजारी, एकाधिकार, अस्वस्थ प्रतिस्पर्धा, कृत्रिम अभाव सिर्जना, उपभोक्ता हित विपरितका कार्य हुन नदिन नियमित अनुगमन गरिनेछ। म्याद नाघेका खाद्य तथा पेय पदार्थको बिक्रि बितरणलाई रोक्न बजार अनुगमन गरि संलग्नलाई कारवाहि गरिनेछ र म्याद नाघेका वस्तुलाई नष्ट गरिनेछ।

१० जलविद्युत विकासकालागि स्यार्पु हाइड्रो पावर कम्पनीमा बाँफिकोट गाउँपालिकाबाट शेयर लगानी गरी स्यार्पु हाइड्रो पावर कम्पनीमा बाँफिकोट गाउँपालिकाको शेयर स्वामित्व हिस्सा अभिवृद्धि गरिनेछ ।

पर्यटन प्रवर्द्धन तथा साहित्य, संस्कृति संरक्षण

११ पर्यटन पूर्वाधारहरूको विकास गरि आन्तरिक र वाह्य पर्यटनलाई प्रवर्द्धन गरिनेछ। बाँफिकोट गाउँपालिकामा प्यारागलाईडिङ पूर्वाधार विकासको लागि आवश्यक ब्यवस्था गरिनेछ । प्रमुख पर्यटकीय स्थलमा पूर्वाधारहरूको निर्माण गरिनेछ। धार्मिक - पर्या पर्यटनलाई जोड दिइनेछ । बुरालमष्ट लगायतका मठ मन्दिरको संरक्षण गर्नुकासाथै धार्मिक तथा पुरातात्विक स्थानहरूको खोज, पहिचान, संरक्षण तथा प्रचार-प्रसारमा पहल गरिनेछ।

१२ पर्यटकहरूको सुविधाको लागि होटेल, होमस्टे, पदमार्ग सुधार, पर्यटन मेला सन्चालनमा गाउँपालिकाले स्थानीयबासीसँग सहकार्य गर्ने नीति लिनेछ । स्यार्पू दह, तार्सुकाँडा, मेलगैरी, झारमारे, थुमालेख, थामालेक, गुप्तीदह, भेरिखोला जारकाटे, पाथिभरेलाई धार्मिक तथा पर्यटकिय क्षेत्रको रूपमा विकास गरिनेछ। भम्पु चौरलाई **Picnic Point** स्थापनाको रूपमा विकास गरिनेछ। बाँफिकोट गाउँपालिकाबाट पर्वातारोहन तथा पर्यटन क्षेत्रमा योगदान पुऱ्याएका व्यक्ति तथा संस्थाहरूलाई पुरस्कृत गरिनेछ।

१३ स्थानीय मौलिक कला ,संस्कृति, भाषा, भेषभुषा र सभ्यताको संरक्षण तथा सम्बर्द्धनका साथै वाजा संरक्षण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ। गाउँपालिका भित्र रहेका सबै मठमन्दिरहरूको संरक्षण मर्मत संभार गरिनेछ ।

१४ पालिका भित्र नाचिने नाच र गाईने गीत संगीत, प्रथा परम्पराको संरक्षण र सम्वर्द्धन गरिनेछ। स्थानीय साहित्यकार, कलाकार, मुर्तिकारको कृति प्रकाशन र प्रदर्शनीमा सहयोग गरिनेछ । साहित्यको विकासको लागि प्रकाशित कृतिको मूल्याङ्कन गरि पालिकाले बार्षिक रुपमा पुरस्कार प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ। वार्षिक साहित्य सम्मेलनको आयोजना गर्ने व्यवस्था गरिनेछ।

सहकारी:

१५ गाउँमा छरिएर रहेको पूँजीलाई एकीकृत गरी बेरोजगार महिला तथा युवाहरूलाई रोजगारी सिर्जना गर्दै विकासको मूल साझेदारको रुपमा सहकारीलाई विकास तथा विस्तार गरिनेछ । "गाउँ गाउँमा सहकारि घर घरमा भकारी" नीतिलाई अवलम्बन गर्दै सहकारीका रुपमा कृषि, पशुपालन र पशुजन्य उद्योगहरूलाई प्रोत्साहन गरिनेछ। साना बचत तथा आय-आर्जन, कुटिर उद्योगहरू, कृषिजन्य उद्योगहरूमा सहकारी क्षेत्रको लगानी बढाईनेछ।

१६ यस गाउँपालिका भित्र रहेका सहकारीहरूलाई प्रवर्द्धन गर्न लेखा व्यवस्थापन लगायतका तालिमहरू संचालनमा ल्याइनेछ। सहकारी क्षेत्रको विकासको लागि निरन्तर रुपमा सहकारीहरूको अनुगमन तथा नियन्त्रण गरिनेछ। सहकारी मार्फत यस गाउँपालिकाको आर्थिक समृद्धि प्राप्त गर्न सक्ने सम्भावना रहेकाले साना सहकारीलाई एकीकृत गर्दै पूँजी विस्तारमा सहयोऊ गरिनेछ । सहकारीको दर्ता, नविकरण, खारेजी, अनुगमन, नियमनलाई सरल, सहज, छिटोछरितो र प्रभावकारी बनाइनेछ। बाँफिकोट गाउँपालिकामा रहेमा निष्क्रिय श्रम सहकारीलाई खारेजी गर्न आवश्यक सहयोग तथा समन्वय गरिनेछ ।

ख) सामाजिक क्षेत्र:

शिक्षा:

बाँफिकोट गाउँपालिकालाई गुणस्तरीय शिक्षाको केन्द्रको रूपमा विकास गर्न यस वर्षलाई सार्वजनिक विद्यालय सुधारको आधार वर्ष घोषण गरी देहाय अनुसारका नीतिहरू अवलम्बन गरिनेछ:

- १७ आधारभुत शिक्षा निःशुल्क र अनिवार्य तथा माध्यमिक तह सम्म सबै बालबालिकाको सहज पहुँच सुनिश्चित गर्दै गरीव, जेहन्दार ब्रह्मपिडित र दलित बालबालिकालाई छात्रवृत्तिका लागि आवश्यक कार्य अगाडी वढाइनेछ । "बालबालिकालाई विद्यालय ल्याऔँ , टिकाऔँ र सिकाउ " कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ। निजि विद्यालयहरूको नियमनको लागि आवश्यक कानूनको निर्माण गरिनेछ।
- १८ विद्यार्थीहरूको सर्वाङ्गीण व्यक्तित्व विकासको लागि अन्तरविद्यालय तथा पालिकास्तरीय खेलकुद कार्यक्रम तथा बौद्धिक कार्यक्रमलाई जोड दिइनेछ। जिल्ला स्तरीय राष्ट्रपति रनिङ शिल्डमा स्वर्ण पदक विजेता खेलाडी तथा क्षेत्रिय स्तरीय खेलमा छनोट हुने खेलाडीहरूलाई उचित पुरस्कार र सम्मान गरिनेछ ।
- १९ सामुदायिक विद्यालयको व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी ,व्यवस्थित पार्दशि सुशासनयुक्त बनाउन विद्यालय व्यवस्थापन समिति तथा शिक्षक अभिभावक संघका पदाधिकारीहरूलाई विद्यालय व्यवस्थापन सम्बन्धि तालिमको व्यवस्था गरिनेछ । शिक्षकहरूको पेशागत क्षमता विकासको लागि तालिमको व्यवस्था गरिनेछ। विद्यार्थीको उपलब्धिलाई शिक्षकको कार्यसम्पादन सँग प्रत्यक्ष आवद्धता गरी

पुरुस्कार सहित सम्मान गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ। विद्यालयहरूको नक्सांकन तथा मापदण्ड निर्माण गरी पालिकास्तरीय शिक्षक दरबन्दी मिलान गर्ने नीति लिइनेछ।

२० आधारभुत तह कक्षा (१-५), (६-८) र (९-१०) पालिकास्तरीय एक-एक ओटा नमुना विद्यालय स्थापना गरिने निति अवलम्बन गरिनेछ। पालिकाले प्राविधिक शिक्षामा जोड दिने नीति लिनेछ। पालिकाभिन्न प्राविधिक विद्यालय सञ्चालन तथा तिनीहरूको क्षमता सुधार तथा गुणस्तर अभिवृद्धिमा जोड दिइनेछ। विद्यालयहरूलाई दिइने सबै अनुदान नतिजामा आधारित बनाइनेछ।

२१ विद्यार्थी मूल्यांकनलाई प्रभावकारी बनाइनेछ। कक्षा ५ को परीक्षा वडा सरकारले सञ्चालन गर्ने तथा कक्षा आठको परीक्षा पालिकाले केन्द्रिकृत रूपमा सञ्चालन गरिनेछ। पालिक स्तरीय शैक्षिक कार्यतालिका निर्माण गरी पालिकास्तरीय शैक्षिक कार्यक्रममा एकरूपता ल्याइनेछ। पालिकास्तरीय शैक्षिक गतिविधिको सुपरिवेक्षण, अवलोकन तथा मूल्यांकनलाई प्रभावकारी बनाइनेछ। विज्ञ समुह निर्माण गरी नमुना पाठ प्रदर्शन तथा कक्षा अवलोकन गरी ज्ञानको आदानप्रदान तथा पृष्टपोषण प्रदान गरिनेछ।

२२ विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रममा स्थानीय खाद्य वस्तु उत्पादनलाई प्रोत्साहन गरी बाँफिकोट ब्राण्डको चना, भटमास र केराउ जस्ता अर्गानिक खाजाको व्यवस्था गरिनेछ। यसका साथै विद्यालयलाई जंक फुड निषेधित क्षेत्र घोषणा गर्नका लागि आवश्यक नीति अवलम्बन गरिनेछ।

२३ सबै विद्यालयहरूमा अंग्रेजी, गणित, विज्ञान र नेपाली विषयको पठन पाठनको लागि विषयगत शिक्षकको व्यवस्था गरी गणित र विज्ञानलाई समेत अंग्रेजी माध्यम बाट पठनपाठनमा जोड दिने नीति अवलम्बन गरिनेछ। माध्यमिक विद्यालयहरूमा विद्यालय नर्स कार्यक्रम लागु गरिनेछ ।

२४ शिक्षक भर्ना र सरुवा प्रक्रियालाई ब्यवस्थित गरिनेछ । गाउँपालिका भित्र अन्तरविद्यालय शिक्षक सरुवा गर्ने नीति लिइनेछ । विद्यालयको समन्वयमा शिक्षक विद्यार्थी र अभिभावक वीच अन्तरक्रिया कार्यक्रम गर्ने नीति लिइनेछ । पाचौँ वर्ष सेवा अवधि पुरा गरेका सामुदायिक विद्यालयका प्रधानध्यापकहरूको प्रतिष्पर्धाको माध्यम बाट प्र.अ. छनोट गर्ने नीति लिइनेछ ।

२५ पालिकास्तरीय कक्षा ८ को नतिजा प्रकाशन गर्नका लागि **Web Based System (Website)** बाट लब्धाङ्क पत्र (**Mark-Sheet**) सहितको नतिजा हेर्ने प्रणाली विकास गर्नका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरि उक्त कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ।

स्वास्थ्य:

२६ नागरिकलाई आधारभुत स्वास्थ्य सेवा निशुल्क प्रदान गरिनेछ । गाउँपालिका भित्रका सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूको सुदृढीकरण गरिनेछ। उत्कृष्ट स्वास्थ्य स्वयंम सेविकालाई पुरष्कार सहित सम्मान गरिनेछ। नियमित खोप लगाउन छुटेका बालबालिकालाई खोप पुरा गरी पुर्ण खोप पालिका सुनिश्चित गरिनेछ। ध्रुमपान, मध्यपान, लागुपदार्थ दुर्व्यसन नियन्त्रणको लागि स्थानीय संघ संस्थाहरूसँग समन्वय गरी सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।

२७ विशेष मातृ शिशु स्याहार कार्यक्रमलाई प्राथमिकताका साथ संचालन गर्नुका साथै बर्थिङ सेन्टर सुधार गरि संस्थागत सुत्केरी (No Home Delivery) गराउने कार्यलाई थप व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाईनेछ। . गाउँपालिकाभिन्न एम्बुलेन्स सेवालाई थप प्रभावकारी ढङ्गले सञ्चालन गरिनेछ। सुत्केरी हुन अस्पताल जाने महिलाहरूलाई बर्थिङ सेन्टरको रिफर भएमा पूर्ण निःशुल्क सेवा प्रदान गरिनेछ। साथै गाउँगाउँमा पुगेर गर्भवती महिलाहरूका लागि भिडियो एक्सरे गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ। बाँफिकोट गाउँपालिकालाई शून्य होमडेलिभरी सुनिश्चित गाउँपालिका घोषणा गरिनेछ।

२८ पालिकास्तरीय अस्पतालको कार्य सम्पन्न गरि छिट्टै सेवा प्रवाहको लागि पहल गरिनेछ। सो कार्यको लागि नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा विभिन्न संघ संस्थाको सहयोग समेत लिइनेछ। स्वास्थ्य सेवामा पहुँच वृद्धि गर्न घुम्ति स्वास्थ्य सेवा शिविर संचालन गरिनेछ। कुपोषण भएका बच्चाहरूको पहिचान गरि निःशुल्क उपचारको व्यवस्था गरिनेछ। अति विपन्न र उपचार बाट बञ्चित घर परिवारहरूलाई स्वास्थ्यमा थप सहयोग गर्ने नीति लिइनेछ।

२९ विद्यालयसंग समन्वय गरी किशोर किशोरीहरूका लागि प्रजनन स्वास्थ्य तथा यौन शिक्षा सम्बन्धिका कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरि कार्यान्वयन गरिनेछ। निःशुल्क औषधि वितरणको लागि आवश्यक बजेटको विनियोजन गरिनेछ। स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रमलाई प्रभावकारि बनाउन आवश्यक जनचेतना अभिवृद्धि गरिनेछ।

३० पोषण स्वास्थ्य सुधारका लागि बहुक्षेत्रिय पोषण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ। दलित विपन्न लाई निःशुल्क स्वास्थ्य बिमा, स्वास्थ्य संस्थामा आवश्यक

जनशक्ति, औषधि, उपकरण, भवनको व्यवस्था गरिनेछ। सबै वडाहरूमा रहेका जेष्ठ नागरिकहरूलाई घरघरमा गई स्वास्थ्य परिक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । दिर्घ र अशक्त रोगीहरूलाई औषधि उपचार सहयोग उपलब्ध गराइनेछ। सबै वडाहरूलाई पुर्णसरसफाई युक्त वडा घोषणा गरिनेछ।

३१ पालिकामा आयुर्वेद उपचार केन्द्र र जडिबुटी प्रवर्द्धनको योजना संचालन गरिनेछ। आकस्मिक दुर्घटनामा परेका नागरिकहरूलाई प्राथमिक स्वास्थ्य उपचार केन्द्र सम्म निःशुल्क एम्बुलेन्स सेवा प्रदान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ। क्यान्सर, मृगौला रोगी, मुटू रोगी, स्पाइनल इन्जुरी लगायतका दिर्घरोगीहरूलाई पहिचान गरि राहतको व्यवस्था गरिनेछ। पालिकास्तरको अस्पतालमा **MBBS** डाक्टरको व्यवस्था गरी उपचार प्रणालीमा सुधार गरिनेछ।

३२ बालबालिकालाई प्रदान गरिने बालपोषण भत्ता सम्बन्धित बालबालिकाको पोषणमा खर्च गर्ने अवस्था सिर्जना गरिनेछ । बालपोषण भत्ता प्राप्त गर्न अनिवार्य रूपमा खोप लगाएको र तौल जाँच गराएको आधिकारिक प्रमाण पत्र पेश गर्नुपर्नेछ ।

खानेपानी सरफाई तथा स्वच्छता:

३३ **स्वच्छ पानी सुरक्षित जिन्दगानी** भन्ने नारालाई आत्मसाथ गर्दै सबै नागरिकलाई सहज खानेपानी पहुच उपलब्ध गराइनेछ । वृक्षारोपन गरी पानीका मूल, मुहान र स्रोतलाई संरक्षण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ। आ.व. २०८१।०८२ मा खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता योजना (**Water Sanitation and Hygiene**) **WASH Plan** निर्माण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिई पहिलो त्रैमासिक अवधि भित्र

उक्त कार्य सम्पन्न गरिनेछ। उक्त कार्य गर्नका लागि आवश्यक पर्ने बजेट समेत व्यवस्थापन गरिनेछ।

३४ "एक घर एक धारा" बाट स्वच्छ र सफा खानेपानी उपलब्ध गराउन विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ। खानेपानी योजनाको नियमित मर्मत सुधारमा जोड दिइनेछ। युवाहरूलाई खानेपानीको संरक्षण निर्माण र प्लम्बिङ सम्बन्धि तालिम प्रदान गरिनेछ। सबै वडालाई पुर्ण सरसफाईका सुचकहरू पुरा गराई पालिकालाई नै पुर्ण सरसफाई युक्त पालिका घोषणा गर्नको लागि आधुनिक जुट्यानको समेत व्यवस्थापन गरिनेछ।

३५ बजार क्षेत्रमा उत्पादन हुने फोहोरजन्य वस्तुहरूको न्युनिकरण गरि उचित व्यवस्थापन गर्नका लागि पालिकास्तरीय सरसफाई कार्यक्रम गरिनेछ। प्रत्येक घरमा फोहोरमैलाको वर्गिकरण गरी कम्पोष्ट मल बनाउने तालिम सञ्चालन गरिनेछ। गाउँपालिका क्षेत्रलाई प्लास्टिकमुक्त क्षेत्र बनाउन विशेष कार्यक्रम तर्जुमा गरिनेछ। पालिका अन्तर्गत रहेका सम्पूर्ण पसलहरूले अनिवार्य रूपमा फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि डस्टबिन प्रयोग गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ। पर्यटकीय स्थल तथा सार्वजनिकस्थल लगायतका सार्वजनिक सरोकार राख्ने ठाउँहरूमा पलाष्टिक तथा शिसाजन्य फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि आवश्यक नीति अवलम्बन गरिनेछ। जथाभावि रूपमा सार्वजनिक स्थानहरूमा फोहोर फालेमा प्रचलित कानुन बमोजिम कार्वाही गरिनेछ।

खेलकुद तथा मनोरञ्जन

३६ सबै तहका विद्यालयहरूमा खेलकुद विकासलाई विशेष जोड दिइ खेलकुदका कार्यक्रमहरू सञ्चालनमा ल्याउनुका साथै खेल सामाग्रीहरू उपलब्ध गराइनेछ। विद्यालयस्तरीय वडास्तरीय विभिन्न खेलकुदका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी खेलकुदलाई प्रतिस्पर्धात्मक बनाउनका साथै यसको व्यवसायिकतामा जोड दिइनेछ।

यस गाउँपालिकाबाट राष्ट्रिय प्रतिभाहरु उत्पादन गरी राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रीयस्तरमा प्रतिस्पर्धी बनाउन र खेलाडीलाई प्रोत्साहन गर्न विशेष सुविधाहरु उपलब्ध गराइनेछ। राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय पदक विजेताहरुलाई विशेष सम्मानको कार्यक्रम आयोजना गरिनेछ। खेलकुद पूर्वाधारहरुको विकासमा जोड दिइनेछ।

- ३७ खेलकुद सँग सम्बन्धित क्लब तथा संस्थाहरुलाई सुदृढ एवम् व्यवस्थित बनाउन आवश्यक मापदण्ड तथा कार्यविधि बनाइनेछ। स्थानीय युवा तथा बालकलबहरु मार्फत खेलकुद सम्बन्धि क्रियाकलाप संचालन गर्ने नीति ल्याइनेछ।

महिला, जेष्ठ नागरिक , बालबालिका तथा समावेशी विकास

- ३८ तुलनात्मक रूपमा दलितहरु आर्थिक विपन्न र सिपका सम्पन्न छन्। उनीहरुको परम्परागत पेसालाई आधुनिकीकरण र व्यवसायीकरण गर्दै लिइनेछ। महिला, दलित, जनजाति, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र जेष्ठ नागरिकहरु लगायतका लक्षित वर्गहरुका लागि सीप विकास तथा आयआर्जन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। बालबालिकाहरुको क्षमता विकासका उपयुक्त अवसरहरु प्रदान गरिनेछ।

- ३९ बालविवाह, छुवाछुत, महिला हिंसा, बालश्रम शोषण, मदिरापान तथा विक्रीवितरण, धाँमी झाँक्री लगायतका अन्धविश्वास, कुसंस्कार, कुरीतिलगायतका सामाजिक सांस्कृतिक विकृति विसङ्गति विरुद्ध सामाजिक सांस्कृतिक रूपान्तरणको अभियान सञ्चालन गरिनेछ। बालविवाह गर्ने गराउने तथा प्रोत्साहन गर्नेहरुलाई सामाजिक बहिष्कारको नीति अवलम्बन गरिनेछ।

- ४० लैंगिक हिंसा विरुद्ध शुन्य सहनशीलताको नीति अवलम्बन गरिने छ। लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण रणनीतिको अद्यावधिक गरी कार्यान्वयनमा

ल्याइनेछ। गाउँपालिकाको नीति, कार्यक्रम र बजेटको लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण वार्षिकरूपमा गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ। लैङ्गिक हिंसा एवम् विभेद विरुद्धका कार्यक्रमहरूको नियमित समीक्षा, अनुगमन मूल्याङ्कन कार्यलाई प्राथमिकता दिइनेछ। महिला, दलित, विपन्न वर्गको क्षमता विकास र दिगो आयआर्जनमा टेवा पुऱ्याउन आयआर्जमूलक र सीपमूलक तालिमको व्यवस्था गरिनेछ। किशोरीहरूका लागि आत्मरक्षा तालिमको व्यवस्था हुनेछ।

- ४१ विभिन्न सरकारी, गैरसरकारी संघ संस्थाहरूसँग सहकार्य गरि बालबालिकाको क्षेत्रमा आवश्यक व्यवस्था गरि यस गाउँपालिकालाई बालमैत्री स्थानीय शासनको सुनिश्चतता गरिनेछ। महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, जनजाति, जेष्ठ नागरिक, दलित, पिछडिएको वर्गको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन विशेष कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ। गाउँपालिका भित्र निर्माण गरिने संरचनाहरू लैङ्गिक तथा अपाङ्गमैत्री बनाउन आवश्यक कार्यहरू गरिनेछ। लैङ्गिक हिंसा विरुद्धको सोह्र दिने अभियान, अन्तराष्ट्रिय महिला श्रमिक दिवस तथा तिज विशेष कार्यक्रमहरूलाई सचेतना अभिवृद्धिमूलक कार्यक्रमहरूको रूपमा निरन्तरता दिइनेछ।
- ४२ सीप तथा क्षमता विकाश तालिम संचालन केन्द्र, सिपमूलक तालिममा कम्प्युटर, ड्राईभिङ लगायतका तालिममा महिलाहरूलाई विशेष सहभागि गराईनुका साथै सिटि हल, बालगृह, महिला आपतकालीन पुनस्थापना केन्द्र, वृदाश्राम, कोसेली घर लगायतको स्थापना, संचालन तथा व्यवस्थापनमा विशेष जोड दिई सो को लागि आवश्यक पर्ने बजेटको व्यवस्था गरिनेछ।

- ४३ अपांग परिचय पत्र, जेष्ठ नागरिक परिचय पत्र वितरणलाई सहज बनाई परिचय पत्रको आधारमा यातायात, विद्यालय, अस्पताल, रोजगारी, सुपथ मुल्यमा पसल लगायतमा सहूलियत तथा सुविधा पाउने व्यवस्था गरिनेछ।
- ४४ महिला तथा बालमैत्री गाउँ स्थापनाका लागि महिला, अपाङ्ग तथा बालअधिकारको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रवर्द्धन गर्ने नीति लिइनेछ। अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य परिक्षण गरि अपाङ्गता परिचयपत्र वितरणका लागि यस पालिकाका सबै वडाहरूमा घुम्ति शिविर सञ्चालन गर्नका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ। शहिद परिवार परिचयपत्र वितरणका साथै आर्थिक सहायता उपलब्ध गराउने नीति अबलम्बन गरिनेछ।
- ४५ जनयुद्ध, जनआन्दोलनका घाईतेहरूलाई उपचार खर्चको व्यवस्था गरिने नीति लिइनेछ। छन्द प्रभावित महिलाहरूलाई आयआर्जनको लागि आवश्यक बजेट व्यवस्थापन गर्ने नीति लिइनेछ। बालबिबाह न्यूनिकरण, बालपोषणको महत्व, आत्माहत्या न्यूनिकरण र घरेलु हिंसाको विषयमा सासुबुहारी अन्तरक्रियात्मक कार्यक्रमका लागि बजेट व्यवस्थापन गरिनेछ।

ग) पूर्वाधार विकास:

- ४६ गाउँपालिकाको आवधिक योजना, ग्रामिण यातायात गुरुयोजना, अनुसार अति आवश्यकीय स्थानमा सडकको नयाँ ट्र्याक खोलिनेछ । ट्र्याक खोलिएका सडकहरूको स्तरोन्नती गरिनेछ ।
- ४७ स्थानिय तह, प्रदेश र केन्द्र सरकारको अन्तरसम्बन्धमा आधारित लागत सहभागितामा सञ्चालित आयोजनाहरूलाई प्राथमिकता दिइने छ।

- ४८ नेपाल सरकारले निर्धारण गरेको न्यूनतम मापदण्ड तथा बाँफिकोट गाउँपालिकाको भवन निर्माण मापदण्ड र आचारसंहिता अनुरूपको बस्ति विकास योजनालाई लागु गरी व्यवस्थित पूर्वाधारको निर्माण गरिनेछ।
- ४९ निर्माण गरिने सार्वजनिक पूर्वाधारहरूको दीगोपना र गुणस्तर कायम गर्नका लागि गाउँपालिकामा पूर्वाधार ल्याव स्थापना गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ । आयोजनाको आयु निर्धारण गरी गुणस्तर प्रवर्धनमा जिम्मेवार बनाइनेछ ।
- ५० विकास निर्माणका कार्यहरूमा गुणस्तर कायम गर्न निरीक्षण, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाइने छ।
- ५१ भौतिक पूर्वाधार निर्माणको गुणस्तर परीक्षण गर्न जिल्ला भित्र रहेका सम्बन्धित निकायहरूसँग सहकार्य गरी गाउँक्षेत्र भित्र हुने भौतिक पूर्वाधार निर्माण कार्यको गुणस्तर सुनिश्चित गरिनेछ।
- ५२ भुकम्प प्रतिरोधी भवन निर्माणको लागि प्रोत्साहन गर्न डकर्मीहरूको प्रमाणपत्रलाई आधार मानेर निर्माण कार्यलाई प्राथमिकता दिइनेछ। नक्सा पास तथा भवन निर्माण प्रक्रियामा तालिम लिएका डकर्मीहरूको प्रमाणपत्र राखेर निर्माण प्रक्रिया अगाडी बढाउने नीति लिइनेछ। विद्युत लाइन पुग्न बाँकी वस्तीहरूमा विद्युत लाइन विस्तार गरिनेछ ।

५३ बाँफिकोट गाउँपालिकामा भइरहेको क्रमिक जनसंख्या वृद्धि तथा बढ्दो सहरीकरणलाई मध्य नजर गर्दै गाउँपालिका क्षेत्रभित्र व्यवस्थित बसोबास गराउने उद्देश्य एकीकृत बस्ति विकास कार्यक्रमलाई अगाडि बढाइनेछ।

५४ पूर्वाधार निर्माणमा उपभोक्तालाई सहभागि बनाइनेछ । जनसहभागितामा आधारित विकास आयोजनालाई प्राथमिकता दिइनेछ । निर्माण कार्यको गुणस्तर प्रवर्धन र कानुनी प्रक्रियाबारे अभिमुखीकरणका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ । 'एक घर एक खानेपानी धारा' को अभियानलाई थप विस्तार र व्यवस्थित गरिनेछ । खानेपानी सुरक्षा योजना सञ्चालन गरिनेछ । सबै आयोजनाहरू सम्बन्धित उपभोक्ताहरूलाई हस्तान्तरण गरी मर्मत सम्भारमा जिम्मेवार बनाइनेछ।

५५ जलाधार क्षेत्र र पानीका मुहानहरूको संरक्षणका लागि सुख्खा डाँडा तथा नदी किनारका फाँटमा वृक्षारोपण अभियानका साथै वन तथा वन्यजन्तु विशेष सुरक्षित क्षेत्रको विकास गरिनेछ । त्यसका लागि वन नर्सरी स्थापना गरी सञ्चालनमा ल्याइनेछ। सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिलाई वन तथा वन्यजन्तु संरक्षणमा जागरूक र क्रियाशील बनाइनेछ । प्रचलित ऐन अनुसार सामुदायिक वनबाट प्राप्त हुने राजस्व तथा कर नियमित गरिनेछ ।

५६ भौतिक संरचनाहरू निर्माण गर्दा बालमैत्री, अपाङ्गतामैत्री र वातावरणमैत्री बनाउन विशेष ध्यान दिइनेछ । पूर्वाधार विकास गर्दा हुनसक्ने भूक्षयलाई कम गर्नका लागि बायोइन्जिनियरिङ पद्धतिलाई अवलम्बन गरिनेछ ।

५७ आवास विहीनका लागि आवासको व्यवस्था मिलाइनेछ । सङ्घ तथा प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा भूमिहीन तथा घरवारविहीन विपन्न परिवारहरूको आवास निर्माण गरिनेछ ।

५८ योजना मर्मत सम्भारका लागि छुट्टै मर्मत सम्भार कोष खडा गरि सञ्चालनमा ल्याईनेछ। सडक मापदण्ड स्वीकृत गरी कार्यक्रम अघि बढाइनेछ।

५९ स्यापु ताल संरक्षण तथा घेरबार, कुबाडसम्मको पर्यटकीय सडक, भम्पु, पाथेहाल्ना पर्यटकीय ट्रयाक मार्ग तथा पार्किङ व्यवस्थापन गर्ने लगायतका यस पालिकाको ऐतिहासिक महत्व बोकेका विभिन्न योजनाहरू माग गर्नका लागि प्रदेश सरकार, संघ सरकारसँग समन्वय गरिनेछ। यस पालिका भित्रका विभिन्न स्थानमा निर्माण हुने सडकहरूमा ढलनिकासको लागि नाला अनिवार्य रूपमा निर्माण गरिनेछ। पुराना वर पीपल चौतारीहरूको संरक्षण र नयाँ ठाउँमा वर पीपल रोपिनेछ।

६० सबै घरमा बिजुली बत्ती पुऱ्याउनको लागि विद्युत प्राधिकरण सँग समन्वय एवम् सहजिकरण गरिनेछ।

६१ सडक अधिकार क्षेत्र निर्धारण गर्ने सडक रुट तोक्ने, यातायात भाडा दर तोक्ने पालिका यातायात सेवा संचालन गर्ने गाडि मोटरसाइकल मर्मत क्षेत्र व्यवस्थापन गर्ने, पुराना र मापदण्ड विपरितका सवारी साधनमा रोक लगाई ट्राफिक नियम पालनामा जोड दिई यातायात व्यवस्थापनलाई चुस्त दुरुस्त बनाईनेछ।

६२ पालिकाले आफ्नो क्षेत्रमा डोजर संचालन गर्दा वातावरणीय जोखिमलाई मध्यनजर गरि मात्र डोजर संचालन गर्न दिने र यसको कडाईका साथ अनुगमन गरिनेछ।

- ६३ सबै योजनाको सम्झौता प्रत्येक वडामा उपभोक्ताहरूको रोहवरमा गरिनेछ र सार्वजनिक लेखा परिक्षण सक्कल विल भर्पाईको आधारमा मात्रै गरिनेछ।
- ६४ पालिकाका १० वटै वडालाई प्रतिनिधित्व गर्ने गरि रिड रोडको निर्माणलाई निरन्तरता दिइनेछ। विकट लेखाबाड क्षेत्रलाई सडक सञ्जालमा जोडन आवश्यक पहल गरिनेछ।
- ६५ सडक सञ्जालमा नजोडिएका वस्तीहरूलाई सडक सञ्जालमा जोडिनेछ ।
- ६६ पालिकास्तरका सम्पूर्ण विद्युत प्रसारण लाईनहरू तथा थ्रि-फेज लाईन विस्तार एवम् मर्मतकालागि पहल गरिनेछ।

रोजगारी सिर्जना:

- ६७ कृषि र वनमा आधारित उद्योग, व्यवसाय, श्रम बैंक, उद्यमशीलता पर्वद्धन मार्फत युवा बेरोजगारहरूलाई संगठित गरी परिचालन गर्ने निति अवलम्बन गरिनेछ। पालिकाबाट छनोट गरिने योजनाहरू रोजगारमूलक योजना छनोट गरिनेछ। प्राविधिक तथा व्यवसायिक तालिम केन्द्रको संचालन गरि स्वरोजगारमूलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ६८ रोजगार सेवाकेन्द्र मार्फत बेरोजगारहरूको अभिलेख व्यवस्थित र अध्याबधिक गरिनेछ। पुर्वाधार निर्माण तालिम, भुकम्प प्रतिरोधात्मक संरचना निर्माण गर्ने दक्ष मिस्त्रि, सिकर्मी, डकर्मी, खानेपानी, झोलुङ्गे पुल, सडकपुल, ठुला भवन निर्माण, रंगरोगन, प्लम्बिड, वायरिड, सटरिड आदि विषयमा तालिम दिई स्थानीय

जनशक्तिको उत्पादन गरि रोजगार उपलब्ध गराउन विशेष जोड दिईनेछ । प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम तथा मुख्यमन्त्री रोजगार कार्यक्रमबाट रोजगार पाउने गरि व्यवस्थित र सहि रूपमा संचालन गर्ने निति अबलम्बन गरिनेछ।

घ) वातावरण संरक्षण तथा विपद् व्यवस्थापन:

- ६९ प्राकृतिक सम्पदाको संरक्षण गर्दै सार्वजनिक जग्गाहरूमा वन विस्तारलाई जोड दिदै सामुदायिक वनहरूको संस्थागत विकास गरिनेछ । सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिहरूको क्षमता विकास कार्यक्रम सन्चालन गरिनेछ । बाँफिकोट गाउँपालिका अन्तर्गत रहेका सामुदायिक वनक्षेत्रमा वृक्षारोपण गरि हराभरा वन बनाउने कार्यक्रमको थालनि गरिनेछ।
- ७० विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण गरी सोहीअनुसार विपद् व्यवस्थापनका कार्यहरू अगाडि बढाइनेछ । स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाको कार्यान्वयन गरिनेछ । विपद् जोखिम रोकथाम, तयारी, राहत तथा पुनस्थापनाका लागि कार्ययोजना बनाइ कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- ७१ योजना छनोट तथा संचालन गर्दा वातावरण संरक्षणलाई पहिलो प्राथमिकता दिइनेछ । सन्चालति उद्योगलाई वातावरणीय पक्षमा सुधारका लागि प्रभावकारी कार्य गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ। खानेपानीका प्राकृतिक मुल संरक्षण तथा नदिनालाको संरक्षणमा विशेष ध्यान दिइनेछ। राष्ट्रिय वन, सामुदायिक वन लगायतका विभिन्न वनहरूको सिमा नक्साङ्कन गरि सिमा छुट्टयाउनुका साथै जिल्ला वन कार्यालयमा दर्ता नभएका वनहरू दर्ता गर्नका लागि आवश्यक नीति अवलम्बन गरिनेछ।
- ७२ सामुदायिक वनहरूको उपभोक्ता समितिहरू मार्फत संरक्षण, संर्वद्धन गर्ने र कवुलियति वनबाट कम आय भएका व्यक्तिहरूका लागि आयआर्जनका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ। सामुदायिक वनहरूको आय र अनुगमन स्थानीय सरकार ऐन

अनुसार व्यवस्थित गरिनेछ। वृक्षारोपण, जलाधार संरक्षण, विपद जोखिम नक्साङ्कन गर्ने जस्ता कार्यलाई विशेष जोड दिइनेछ।

७३ स्थानीय स्तरमा भएका विभिन्न स्रोतहरू जस्तै: काठ, ढुङ्गालाई संघीय सरकार तथा प्रदेश सरकारको नीति अनुसार वातावरणलाई हानि नपर्ने गरि उपयोग गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ। विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना बनाई तत्काल सहयोग गर्ने गरि मानवीय स्रोत र विपद् व्यवस्थापन कोषको व्यवस्था गरिनेछ।

७४ जलवायु अनुकूलन योजनाको निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ। आपतकालीन केन्द्र स्थापना तथा स्वयंसेवकहरू तयार गरि परिचालन तथा संचालनमा ल्याइनेछ।

७५ सानिभेरी नदीले पालिका भित्र कटान गरेका कुनाखेत, लामातरा ढुब्का राजिखेत गाराघाट, भेराखेत, जग्रा भाग्ले, बालुवाचौर, बोजेरी लगायतका ठाउँमा तटबन्धन निर्माण गरिनेछ। “एक गाउँ एक नर्सरी” र “एक घर दश फलफुल बिरुवा” कार्यक्रम लागु गरिनेछ।

ड) संस्थागत विकास, सुशासन र सेवा प्रवाह:

७६ गाउँपालिकाको संगठन संरचना तथा दरवन्दी सर्वेक्षण गरि आवश्यक जनशक्ति ब्यवस्थापन गरिनेछ। वडाकार्यालय, स्वास्थ्य कार्यालय लगायत कृषि, पशुसेवा शाखाको कार्यालय भवन निर्माण गरिनेछ।

७७ सेवाग्राहीहरूलाई सहज तरिकाले सेवा प्रवाह गर्नका लागि आवश्यक मापदण्ड तयार गरि एकीकृत तथा घुम्ती शिविर सन्चालन गरिनेछ।

- ७८ सेवा प्रवाहलाई विश्वसनीय र परिणाममुखी बनाउन टोकन र टाइम कार्ड प्रणालीलाई लागु गरिनेछ । विभिन्न शाखाहरूबाट प्रदान गरिने सेवाहरूलाई एकै स्थानबाट सेवा प्रदान गर्ने कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ। कार्यालयका सूचनालाइ मोवाइल सूचना प्रवाह हुने व्यवस्था मिलाइनेछ। कार्यालयसँगको सहज सम्पर्कका लागि टोल फ्री नम्बर सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
- ७९ बाँफिकोट गाउँपालिकाबाट प्रवाह हुने सेवा सुविधा प्रति नागरिकको सेवा प्रतिको सन्तुष्टि मापन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ । साथै गाउँपालिकासँग सम्बन्धित नागरिकका गुनासोहरूलाई सम्बोधन गर्न उच्चतम प्रविधिको प्रयोग गरि गुनासोहरूको सङ्कलन, सुनुवाइ र सम्बोधन कार्यलाई व्यवस्थित गरिने छ ।
- ८० गाउँपालिकाको संस्थागत सुशासन र मानव संसाधन विकासका लागि राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गैर सरकारी सङ्घसंस्थाहरूसँग सहकार्य गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइने छ । कार्यपालिका कार्यालको सेवा प्रवाहलाई थप व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन नागरिक सहायता कक्ष सञ्चालन गरिनेछ । जेष्ठ नागरिक, गर्भवती र सुत्केरी महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका सेवाग्राहीहरूलाई सेवामा पहिलो प्राथमिकता दिइनेछ ।
- ८१ विद्युतीय सूचना प्रणाली (E- Governance System) को नीति अवलम् गरिनेछ । साथै, जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरूको प्रभावकारी कार्यसम्पादनका लागि वश्यक विषयगत र क्षेत्रगत क्षमताको विश्लेषण मार्फत संस्थागत सुशासन कायम गर्ने गर्ने नीति लिईने छ । बाँफिकोट गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति झल्किने गरि डिजिटल गाउँ

पाश्चचित्र (Municipal Digital Profile) निर्माण गरि नियमित अद्यावधिक गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ । GIS Based House Numbering गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिइने

- ८२ न्यायिक समितिबाट सम्पादन हुने कार्यलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न मेलमिलाप केन्द्रको स्थापना तथा मेलमिलापकर्ताहरूलाई तालिम तथा सूचिकरणको लागि आवश्यक पर्ने बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ८३ न्यायिक समितिको प्रभावकारिता अभिवृद्धिकालागि कानुनी साक्षरता कार्यक्रम संचालन गरिनेछ। अति विपन्न नागरिकहरूलाई निःशुल्क कानुनी सेवा प्रदान गरिनेछ।
- ८४ शाखा प्रमुखहरूसँग कार्यसम्पादन सम्झौता गरी सोही आधारमा दण्ड तथा पुरस्कारको व्यवस्था गरिनेछ । बाँफिकोट गाउँपालिका बाहिर स्थायी ठेगाना भइ बाँफिकोट गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीलाई कर्मचारी आवासको सुविधा उपलब्ध गराइनेछ ।
- ८५ पालिकाका हरेक निर्णयहरू पालिकाको वेब साइट, सुचना पाटि,संचार माध्यम मार्फत प्रकाशन गरिनेछ । एकिकृत सेवा प्रवाहकालागि संस्थागत सुदृढिकरण, क्षमता विकास, तथा आवश्यक पूर्वाधारको निर्माण गरिनेछ ।
- ८६ पहिलेको बेरुजु रकम फछ्यौट गरि बेरुजु शुन्य पालिका बनाउने निति लिइनेछ। सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता प्रणाली सुदृढिकरण आयोजना अन्तर्गत सम्पूर्ण वडाहरूमा सहज तरिकाले सेवा प्रवाह गर्नका लागि अभिमुखिकरण एवम् तालिम सञ्चालन गर्ने नीति लिइनेछ।

सूचना तथा संचार प्रविधि:

- ८७ गाउँपालिकालाई बदलिदो परिवेशसँग सामना गर्न सूचना तथा संचार प्रविधिको विकासमा आवश्यक पर्ने स्रोत साधनको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ।
- ८८ गाउँपालिका र वडा कार्यालयबाट प्रवाह गरिने सेवा सुविधाहरू जस्तै: दर्ता चलानी, सिफारिस, योजना व्यवस्थापन प्रणाली, राजस्व तथा अन्य सेवाहरू अनलाइनबाट प्रवाह गरिनेछ।
- ८९ यस गाउँपालिकाबासिहरूको गुनासो सम्बोधन, जिज्ञासा मेट्न एवम् सूचना प्रदान गर्नका लागि टोल फ्रि नं. सञ्चालनमा ल्याइनेछ। सबै कार्यालय र विद्यालयहरूबाट सूचना प्रविधिमा आधारित डिजिटल सेवा प्रदान गरिनेछ। डिजिटल हाजिरी, सिमितिभि, वेवसाइट, ग्रुप एस एम एस, इमेल, अनलाइन प्रविधि र सफ्टवेयरको प्रयोगबाट छरितो प्रभावकारी सेवा प्रदान गरिनेछ।
- ९० स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमूल्यांकन प्रणाली (LISA), स्थानीय तहको बित्तिय सुशासन जोखिम प्रणाली (FRA) सँग सम्बन्धित कार्यमा अभिमुखिकरण /तालिम सन्चालन गरिनेछ।

आर्थिक प्रशासन, राजस्व तथा कर प्रणाली:

- ९१ वित्तिय मितव्ययितालाई अनुभव हुने गरी कायम गरिनेछ। अनलाइन तथा इ पेमेन्ट लाइ अनिवार्य तथा पूर्णरूपमा लागु गरिनेछ। आन्तरिक आयको वृद्धि तथा दिगो विकासका लागि कर प्रशासनलाई व्यवस्थित बनाइने छ।

९२ करको दायरा फराकिलो बनाउँदै करका दरहरूमा राजस्व परामर्श समितिको सिफारिसलाई आधार लिइ आवश्यक हेरफेर गरिनेछ। महालेखा नियन्त्रकको कार्यालयबाट सन्चालित राजस्व पोर्टलको प्रयोग गरि राजस्व संकलन गर्ने तथा आम सेवाग्राहीलाई प्रयोग गर्ने प्रोत्साहन गरिनेछ । करको दायरा भित्र नपरेका र सार्वजनिक तथा सरकारी जग्गामा बसी व्यापार व्यवसाय गर्ने व्यवसायीहरू सँग मापदण्ड कर लिने नीति लागु गरिनेछ।

संगठन तथा जनशक्ति व्यवस्थापन:

९३ कार्यालयमा तत्काल आवश्यक पर्ने थप जनशक्तिको व्यवस्थापन प्रचलित कानून तथा करार सेवा निर्देशिका र मापदण्डको आधारमा गरिनेछ। यस अघि गरिएका सेवा करारलाई कार्यालयको आवश्यकता; स्रोत, साधन तथा क्षमता तथा ब्यक्तिको योग्यता, कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन लाई हेरी निरन्तरता दिने नीति लिइने छ।

९४ उत्कृष्ट कर्मचारीलाई कार्यसम्पादनका आधारमा पुरस्कृत गर्ने व्यवस्था गरिनेछ। मौजुदा जनशक्तिलाई समयानुकुल सक्षम बनाउन आन्तरिक एवम् बाह्य सहयोगका आधारमा तालिम दिने नीतिलाई प्राथमिकता दिइनेछ।

९५ यस पालिका भित्र रहेका अपाङ्ग, विपन्न, दलित, जनजाति, महिला, गरिब लगायत विभिन्न समुदायमा छरिएर रहेका विद्यार्थीहरूलाई राष्ट्रप्रति अभिप्रेरित गर्दै लोकसेवा आयोग तयारी कक्षाहरू सञ्चालन गर्नका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ।

- १६ राजश्वको दायरा फराकिलो गरी राजश्वको विविधिकरण एवम् विस्तारीकरणमा जोड दिइनेछ । आन्तरिक र अन्तिम लेखापरीक्षण कार्य प्रभावकारी रूपमा गराइने छ। समयमै बेरुजु फछ्यौट गर्ने कार्यलाई कडाइ गर्नुका साथै कानुनी दायरामा ल्याइने छ । आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ लाई बेरुजु फछ्यौट वर्षका रूपमा लिइनेछ ।
- १७ पारदर्शिता र जनउत्तरदायी एवम् सुशासन प्रवर्द्धनका लागि गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय र सो मातहतका सबै निकायले त्रैमासिक रूपमा सार्वजनिक सुनाइ गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ। सभा, सम्मेलन, बैठक लगायतका औपचारिक कार्यक्रमहरू निर्धारित समयमै सुरु र अन्त्य गर्ने संस्कारको विकास गरिनेछ।
- १८ स्थानीय एफ.एम. रेडियो, पत्रपत्रिका र अनलाइनलाई व्यवस्थित गरिनेछ। सञ्चार माध्यमहरूको पूर्वाधार विकास तथा कार्यक्रम उत्पादन र प्रशारणका लागि साझेदारी गरिनेछ । गाउँपालिकाका गतिविधिहरू आम नागरिक समक्ष पुऱ्याउन रेडियो कार्यक्रमका साथै सूचना तथा सन्देश प्रशारण तथा प्रकाशनलाई निरन्तरता दिइनेछ
- १९ समाजमा शान्ति र अमनचयन कायम गर्न विवादको दीगो समाधान गर्न न्यायीक समितिलाई सरल, सहजका साथै सुव्यवस्थित र चुस्तदुरुस्त बनाइनेछ । न्यायीक समिति, वडाका मेलमिलाप केन्द्रका पदाधिकारी तथा स्थानीय अगुवाहरूका लागि न्यायिक सचेतना तथा कानुनी शिक्षा प्रदान गरिनेछ ।
- १०० बाँफिकोट गाउँपालिकामा कार्यक्षेत्र बनाइ काम गर्ने गैरसरकारी सङ्घ संस्थाहरूले आफ्नो बजेट तथा कार्यक्रम अनिवार्य रूपमा स्वीकृत गराइ कार्यान्वयन गर्नुपर्ने बाध्यकारी व्यवस्था लागू गरिनेछ ।

१०१ विद्यालयमा शिक्षकको सहज पदपूर्तिका लागि गणित, अङ्ग्रेजी र विज्ञान मुल विषयमा उच्च मावि तथा स्नातक अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरूलाई प्रोत्साहन गरिने । विपन्न विद्यार्थीहरूका लागि गाउँपालिका स्तरीय छात्रवृत्ति कोष स्थापना गरी सहायता दिइने । शून्य होमडेलिभरी सुनिश्चित गाउँपालिका घोषणा गरिने ।

१०२ बाँफिकोट गाउँपालिका क्षेत्रभित्र स्थायी ठेगाना भइ शिक्षक, कर्मचारी, सेना, प्रहरी लगायतका क्षेत्रमा स्थायी नियुक्ति हुने नागरिकलाई बधाईसहित सम्मान गरिने । जोखिमयुक्त कार्यमा खटिने प्रहरी, कर्मचारी, स्वास्थ्य कर्मी, जनप्रतिनिधिहरूको म्यादी जीवन बिमा गरिने । कर्मचारी कल्याणकारी कोषको स्थापना गरिने ।

गाउँ सभासदस्य ज्यूहरू,

अन्त्यमा यो नीति तथा कार्यक्रमका सम्बन्धमा मार्गदर्शन एवम् रचनात्मक सुझाव दिनुहुने अग्रज ब्यक्तित्वहरू, गाउँसभाका सदस्यज्यूहरू, सबै राजनीतिकदल, गैरसरकारी संघसंस्थाहरू, नागरिक समाज, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरू, शिक्षक, बुद्धिजिवि, सुरक्षाकर्मी, निजी क्षेत्र, पत्रकार लगायत सबै बाँफिकोट गाउँपालिकाबासिमा हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु । धन्यवाद!

**जनक कुमार बाठाँ मगर अध्यक्ष,
बाँफिकोट गाउँपालिका रुकुम (पश्चिम)
मिति २०८१।३।१०।**